

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม
School Administration Guidelines Based on the Four Principles of Sangahavatthu by
Administrators of Childdevelopment Center Under the Local Administrative
Organization, Wapipathum District, Mahasarakham Province

ทิมิยา ปาลี

ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Timiya Palee

Theeraphat Thinsandee

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

E-mail: timiya.pal@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 24 มีนาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 17 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 19 สิงหาคม 2567

Received: March 24, 2024; Revised: August 17, 2024; Accepted: August 19, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและครูผู้สอน จำนวน 145 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่า PNI_{Modified} รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการจำเป็นสูงสุดได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร ส่วนแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อาคารสถานที่ต้องปลอดภัย สะอาด และเหมาะกับการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่สมดุล เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This thesis aims to study and propose guidelines for school administration based on the Four Principles of Sangahavatthu by Administrators of Child Development Center under the Local Administrative Organization, Wapipathum District, Mahasarakham Province with two main objectives were 1) to study the current conditions, desired conditions and needs in the administration of educational institutions. 2) to propose guidelines for the administration of educational institutions. The sample group consisted of 145 local government administrators and teachers, and 5 key informants. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with content validity of 0.67- 1.00 and overall reliability of 0.97. Data analysis used percentage, mean, standard deviation, and needs assessment using PNI Modified, as well as descriptive analysis.

The research results found that: The current state of the administration of early childhood development centers in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province, in accordance with the principles of the Four Bases of Social Conduct (Sangahavatthu 4), is at a moderate level. Particularly, the aspect of participation and support from all sectors is rated as moderate, while the overall management of the centers has the lowest average score. The desired condition is generally at a high level, especially in the management of early childhood development centers. The highest priority needs are in the areas of management, curriculum and activities, and personnel. The guidelines for managing early childhood education centers according to the Sangahavatthu 4 principles, as implemented by local administrative officers in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province, include the following: Early childhood centers should systematically organize data management, continuously promote the training and development of staff, and ensure appropriate educational materials are provided. Personnel must possess the necessary knowledge, skills, and good interpersonal relationships. Facilities should be safe, clean, and suitable for learning activities. There should be balanced curriculum development and activities, with opportunities for all stakeholders to participate

in the development of early childhood education and support the operations of the center comprehensively

Keywords: School administration; The Four principles of Sangahavatthu; Administrators, The Child Development Center.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน รูปแบบการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระบบ ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษา ระดับปฐมวัย อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของ คณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหาร จัดการด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561, หน้า 1)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในหลายช่วงอายุเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2-5 ปี ที่เข้ารับการบริการทุกคนให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มีพัฒนาการตามวัยอย่าง เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล มีพัฒนาการที่เหมาะสมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านวินัย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม มีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อใน ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ดังนั้นเพื่อให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะครู/ผู้ดูแลเด็ก บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน

สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อ เกื้อหนุนให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของ ประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561, หน้า 3)

การบริหารจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองได้ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงถือว่าเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่ต้องรับผิดชอบในการปูพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ให้แก่เด็กเล็กให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆด้าน การบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำเป็นที่จะได้รับความร่วมมือจากทั้งระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ มิใช่เป็นเพียงความรับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องจัดการศึกษาพัฒนาเด็กในชุมชนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัย เพราะฉะนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตในทุกๆ ด้านอีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังเป็นทางเลือกหนึ่งที่บุคคลในชุมชนต่างให้ความสำคัญและความ เชื่อใจในการให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ตลอดจนการส่งเสริม พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำเป็นต้องมีทั้งคุณภาพและมาตรฐาน มีบุคลากรที่มีความชำนาญการ ทั้งด้านความรู้และในวิชาชีพ เพื่อช่วยในการพัฒนาเด็กเล็กให้มีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่น, 2561,หน้า 3)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม มีภารกิจด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยซึ่งมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 3-5 ปี โดยครอบคลุมการจัดการศึกษาในด้านต่างๆทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากรายงานการตรวจประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาด้านปฐมวัย (SAR) พบว่า เรื่องปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบ ด้านบุคลากรในการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กที่มี คุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ด้านอาคารสถานที่และปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศตามแบบแปลนที่ถูกต้อง ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร (ข้อมูลรายงานผลการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2565)

จากความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจึงต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาได้เต็ม

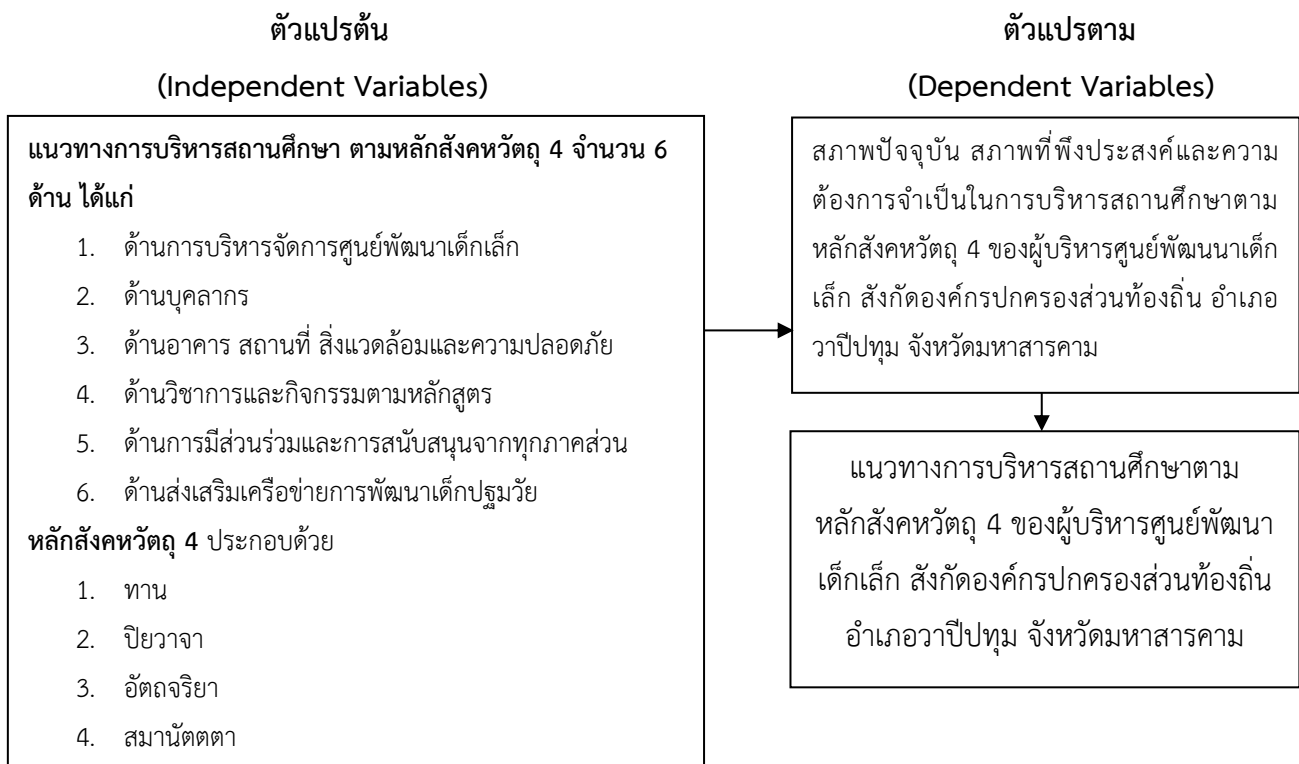

ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสำคัญการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคามและนำข้อมูลผลที่ได้จากการวิจัยใช้ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้พัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 ได้จากการใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเลือกวิธีการสุ่มจับฉลาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) จำนวน 145 คน แบ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 32 คน ครูและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคามแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวบรวม เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.14	0.65	ปานกลาง	6	4.32	0.60	มาก	1
2.ด้านบุคลากร	3.16	0.64	ปานกลาง	4	4.27	0.53	มาก	3

แนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
3.ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.17	0.60	ปานกลาง	3	4.25	0.51	มาก	4
4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.15	0.65	ปานกลาง	5	4.29	0.53	มาก	2
5.ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.20	0.59	ปานกลาง	1	4.23	0.50	มาก	6
6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.18	0.62	ปานกลาง	2	4.24	0.54	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.17	0.63	ปานกลาง	-	4.27	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.62) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.60) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.64) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.65) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.65)

สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.53) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.53) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.51) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.54) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็น แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ 4	สภาพ ปัจจุบัน (D)	สภาพที่ พึงประสงค์ (I)	I - D	PNI _{Modified}	ลำดับ
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	3.14	4.32	1.18	0.38	1
2.ด้านบุคลากร	3.16	4.27	1.11	0.35	3
3.ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	3.17	4.25	1.08	0.34	4
4.ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร	3.15	4.29	1.14	0.36	2
5.ด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.20	4.23	1.03	0.32	6
6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย	3.18	4.24	1.06	0.33	5
รวมเฉลี่ย	3.17	4.27	1.10	0.35	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็น แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ย = 0.35 เมื่อพิจารณาด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่า PNI_{Modified} = 0.38 รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร PNI_{Modified} = 0.36 ด้านบุคลากร PNI_{Modified} = 0.35 ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย PNI_{Modified} = 0.34 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย PNI_{Modified} = 0.33 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน PNI_{Modified} = 0.32

การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันได้แก่ ควรมีการจัดบริหารจัดการข้อมูลให้กับทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูล ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามให้กับผู้เรียน พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและส่งเสริมพัฒนาการให้เกิดการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยถือปฏิบัติตามระเบียบทำหลักสูตรเพื่อให้การนิเทศ

กำกับติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมไปถึงการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดหาสื่อ

2. ด้านบุคลากร อันได้แก่ บุคลากรควรมีความรู้ความสามารถ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน มีความรับผิดชอบมุ่งมั่น เสียสละเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มีความเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อันได้แก่ ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเองและผู้อื่น มาตรการในการควบคุมอันตรายต่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอทุกๆ 3 เดือน การจัดสถานที่ให้สะอาด เพียงพอเหมาะกับการจัดกิจกรรม มีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน การป้องกันอุบัติเหตุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อันได้แก่ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา มีการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอนจริง จัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็กจัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม มีสื่อและนวัตกรรม ที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อันได้แก่ ควรมีส่วนร่วมจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน จัดทำสมุดสื่อสารการจัดทำป้ายนิเทศ การประเมินผลและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อันได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน ท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึงการสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัจพัตถ์ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยปานกลางจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนรองลงมาคือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับและด้านที่มีเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการบริหาร การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมอันดีงามที่เหมาะสมตามวัยและตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน (อัตถจริยา) การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีความเสมอต้นเสมอปลาย ทำตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ (สมานัตตตา) การบริหารจัดการด้วยความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ข้อมูลทุกฝ่ายแบ่งเท่าเทียมกันก่อนดำเนินงาน (ทาน) การบริหารจัดการงาน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปฏิบัติดีตนสม่ำเสมอ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (สมานัตตตา) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี หลักชัย (2562,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ

3. ค่าดัชนีลำดับความต้องการ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีค่าเท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.38) รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร (0.36) ด้านบุคลากร (0.35) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (0.34) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0.33) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (0.32) ทั้งนี้ เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในหลายช่วงอายุเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2-5 ปี ที่เข้ารับ การบริการทุกคนให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มีพัฒนาการตามวัยอย่าง เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลมีพัฒนาการที่เหมาะสมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้าน วินัย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมในการเข้า ศึกษาต่อใน ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ และสอดคล้อง กับงานวิจัยของดวงใจ เกื้อหนุน (2558) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาแนว ทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาแนวทางการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการ ประเมินผลและติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมและการรับฟังความ คิดเห็นจากทุกฝ่ายจะช่วยให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง การแบ่งปันทรัพยากร เช่น วัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และการบริจาคเงิน จะช่วยให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันอย่างมี น้ำใจและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การหาค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอันดับต้น ค่าที่มีค่าเฉลี่ย 0.30 ขึ้นไปและค่า PNI ควร นำมาพิจารณาพัฒนาเป็นอันดับแรก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัย แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการบริหาร

สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสังกัด ซึ่งจะทำให้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ:กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559**. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2563.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). **คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์.(2565).**การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิษฐ์**.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- ดวงใจ เกื้อหนุน. (2558). **แนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดชัยภูมิ**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยา สาสน.
- บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. (2553). **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรทิพย์ วารินทร์. (2563). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ลภัสสดา นราพงษ์. (2560). **แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันเพ็ญ กองเพชร. (2558). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสือเฒ่าอำเภอบ้านดุง จังหวัดมหาสารคาม**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาสนา อินทร์งาม. (2557). **สภาพการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550ก). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนด**

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อัญชลี หลักชัย. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วน
ตำบล ในจังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

